

Betænkning

over

I. forslag til lov om børns retsstilling og II. forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje. (Faderskabssager).

(Afgivet af udvalget den 7. april 1960).

Udvalget har holdt 10 møder og derunder haft flere samråd med justitsministeren. Efter udvalgets anmodning er der fra retslægerrådet tilvejebragt en erklæring til supplerende af rådets udtalelser over for børnelovskommissionen, og retslægerrådets formand, professor, dr. med. Harald Gormsen, har sammen med afdelingsleder ved retsmedicinsk institut, dr. med. K. Henningsen over for udvalget uddybet denne erklæring. Det blev herunder oplyst, at retsvidenskaben for tiden regner med en udelukkelsesprocent på 70, men at man nærer begrundet håb om, at dette tal vil stige. Der er desuden efter udvalgets anmodning indhentet udtalelser fra højesteret og advokatrådet.

Udvalget har modtaget henvendelse fra Dansk Kvindesamfund.

Ad I. forslag til lov om børns retsstilling.

Et flertal (socialdemokratiets, det radikale venstres og Danmarks retsforbunds medlemmer af udvalget) foreslår § 6 ændret, således at betingelserne for at fastslå faderskab lempes noget, og således at adgangen til at statuere bidragspligt bortfalder (ændringsforslag nr. 3).

En af de vægtigste indvendinger mod den hidtil gældende ordning har været, at den opdeler børn uden for ægteskab i 4 grupper efter faderskabssagens udfald (faderskab, én bidragspligtig, flere bidragspligtige, frifindelse). Denne opdeling i grupper med

forskellig retsstilling er uheldig ikke mindst på grund af den psykiske belastning, som den kan medføre for børnene, navnlig i de tilfælde, hvor flere anses for bidragspligtige. Ordningen strider desuden mod det grundlæggende princip i lovgivningen, der går ud på at give børn uden for ægteskab en retsstilling, som i videst muligt omfang svarer til den stilling, ægtebarnet har. Efter lovforslagets § 6 bortfalder adgangen til at pålægge flere mænd bidrag til samme barn, og der bliver således tre grupper tilbage (faderskab, bidragspligt, frifindelse). Fler-tallet finder det imidlertid forsvarligt at gå et skridt videre og helt afskaffe begrebet bidragspligtige. I stedet for udvides adgangen til at fastslå faderskab noget, således at sagen skal falde ud til faderskab i en del tilfælde, hvor der efter forslaget ville blive bidragspligt. Efter forslaget skal en mand, der har haft samleje med moderen i avlingstiden, anses som fader, såfremt der ikke er rimelig begrundet tvivl om, at han er barnets fader. Efter ændringsforslaget kræves det kun, at der ikke foreligger omstændigheder, der gør hans faderskab lidet sandsynligt. Formuleringen af ændringsforslaget er i meget nær overensstemmelse med § 21 i den norske lov af 21. december 1956 om børn uden for ægteskab. Der foreligger for udvalget en udtalelse fra det norske justis- og politidepartement om denne lovs anvendelse i praksis. Efter departementets opfattelse har det vist sig, at omtrent halvdelen af de

sager, der efter tidligere ret faldt ud til bidragspligt, nu ender med faderskab, medens der i de øvrige sager sker frifindelse. Der kan dog næppe herfra med nogen sikkerhed drages slutninger om udviklingen i Danmark. Det må imidlertid forventes, at der vil komme nogen stigning i antallet af frifindelser. Flertallet forudsætter, at forsorgsloven ændres således, at der normalt vil blive ydet understøttelse i tilfælde, hvor faderskab ikke har kunnet fastslås.

Fordelene ved den i ændringsforslaget indeholdte ordning vil efter flertallets opfattelse være så betydelige, at de mere end opvejer de ulemper, der er forbundet med en eventuel stigning i antallet af sager, som ender med frifindelse. Som foran nævnt vil ordningen være i børnenes interesse, et forhold, der må tillægges afgørende vægt. Endvidere vil ordningen medføre, at der kun vil kunne pålægges en mand at svare bidrag til et barns underhold, til det er 18, eventuelt 24 år, såfremt der er en betydelig sandsynlighed for, at han er barnets fader. Flertallet finder ikke, at der med de fremskridt, der er gjort med hensyn til anvendelse af biologiske bevismidler i faderskabssager, fortsat er tilstrækkeligt grundlag for at opretholde en ordning, hvorefter der kan påhvile en mand en for ham og eventuelt hans familie meget tyngende underholdspligt over for et barn, alene fordi han har haft samleje med moderen i avlingstiden. Endelig vil den af flertallet foreslåede ordning betyde, at dansk ret vil komme i overensstemmelse med norsk lovgivning som et første skridt på vejen mod nordisk rets enhed på dette område.

Ændringsforslag nr. 1, 2, 5, 6, 8, 9, 16, 17, 21, og 23 er en følge af den ved ændringsforslag nr. 3 foreslåede ændring.

Ved ændringsforslag nr. 7 foreslås en ændring i § 8, stk. 1, således at moderen til et barn uden for ægteskab stilles frit med hensyn til, om hun vil rette henvendelse til mødrehjælpen eller politimesteren (overpræsidenten) om rejsning af faderskabssag før barnets fødsel.

Ved ændringsforslag nr. 10 foreslås betingelserne for, at overøvrigheden kan bestemmes, at der fortsat skal betales bidrag, selv om en datter indgår ægteskab, lempet.

Ændringsforslag nr. 11 er af redaktionel karakter.

Med hensyn til fortolkningen af den gældende lovs bestemmelser om bidrag til undervisning og uddannelse har justitsministeren over for udvalget oplyst, at bestemmelserne er blevet praktiseret således, at der ved bidragets fastsættelse ikke alene skal tages hensyn til de direkte omkostninger, der er forbundet med undervisningen eller uddannelsen, men også til de udgifter, der må afholdes til barnets ophold og forplejning. Udvalget forudsætter, at denne praksis opretholdes.

Ved ændringsforslag nr. 13 præciseres det, at en eventuel affindelsessum til dækning af fremtidige bidrag skal anbringes i overensstemmelse med reglerne om bestyrelse af umyndiges midler, d. v. s. normalt indsættes i overformynderiet.

Herefter indstiller flertallet lovforslaget til *vedtagelse* med de af flertallet stillede ændringsforslag, der er tiltrådt af justitsministeren.

Et *mindretal* (venstres og det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) foreslår § 6 ændret således, at man opretholder den ordning om fastsættelse af faderskab eller bidragspligt over for børn født uden for ægteskab, som er hjemlet ved § 14 i lov nr. 131 af 7. maj 1937.

Mindretallet understreger, at det i bemærkningerne til lovforslaget anføres, at de i 1937 gennemførte regler i det væsentlige må siges at have virket tilfredsstillende. Derfor må man finde det lidet betryggende at forlade denne hidtil i hovedsagen tilfredsstillende ordning og tage skridtet over til kun at ville anerkende faderskab, skønt man må forudse, at resultatet vil blive et stort antal faderskabssager, hvor der vil ske frifindelse af de personer, der har været sagsøgt under sagen. Af oplysningerne fra Norge synes det at fremgå, at der foreløbig er sket frifindelse i ca. $\frac{1}{3}$ af de sager, der har været anlagt ved retterne. Det tilføjes derhos, at de to andre nordiske lande, Sverige og Finland, end ikke tilnærmelsesvis har en så moderne lovgivning som den, vi har her i landet. Mindretallet frygter derfor, at dette „spring ud i luften“ vil kunne virke hæmmende på en fælles nordisk lovgivning.

Til trods herfor har mindretallet erklæret sig villig til på lovforslagets grundlag at søge en overenskomst, der fremtræder som

en mellemløsning, indtil de nye videnskabelige metoder måske gør det muligt at nå frem til det eftertragtede mål, at man i de allerfleste sager kan finde frem til den virkelige fader. Lovforslaget bygger på, at kan man ikke finde frem til faderen, vil en mand være at anse som bidragspligtig til barnet, såfremt han inden for avlingstiden har haft samleje med moderen og det ikke må anses for udelukket, at han kan være barnets fader. Det svage i lovforslaget er bestemmelsen i § 6, stk. 2, om, at er der flere sagsøgte under sagen, og kan ingen af dem anses for barnets fader, bliver den, hvis faderskab må anses for mest sandsynligt, at anse som bidragspligtig. Her vil man efter mindretallets mening stille domstolene en uløselig opgave, hvis fleres faderskab må anses for lige sandsynligt. Kunne man i disse tilfælde være gået med til at anse alle de lige sandsynlige fædre for bidragspligtige, kunne mindretallet have tilsluttet sig forslaget.

Da der ikke har været mulighed for selv om denne rimelige løsning at nå frem til forhandling ensidige enighed, må mindretallet foreløbig foretrække den nuværende ordning, der jo efter lovforslagets egne bemærkninger har virket tilfredsstillende.

Mindretallet stiller derfor nedenstående ændringsforslag nr. 4, 12, 14, 15, 18, 19, 20, og 22.

Mindretallet kan tiltræde ændringsforslagene nr. 7, 10, 11 og 13.

Ad II. forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje. (Faderskabssager).

Under udvalgets behandling har justitsministeren stillet forslag om en tilføjelse til retsplejelovens § 423, således at det udtrykkeligt bestemmes, at denne regel ikke finder anvendelse i faderskabssager, jfr. ændringsforslag nr. 1.

De af et *flertal* stillede ændringsforslag nr. 2, 5 og 7 er en følge af den foreslåede ændring af § 6 i lovforslaget om børns retsstilling.

Efter den foreslåede affattelse af § 456 a, stk. 2, 2. punktum, skal der beskikkes en advokat for barnet i tilfælde, hvor sag om fader skab til et barn, der omfattes af pater-est-reglen, anlægges af moderens ægte-

fælle. Efter forslaget til § 456 g kan retten i andre tilfælde beskikke en advokat for en part, derunder barnet, hvis der findes særlig anledning dertil. Udvalget har fundet det rigtigst, at der foretages beskikkelse af advokat for barnet i alle tilfælde, hvor der bliver spørgsmål om, hvorvidt det er ægtebarn, og foreslår §§ 456 a og 456 g ændret med henblik herpå (ændringsforslag nr. 3 og 4).

Ved ændringsforslag nr. 6, der er stillet af justitsministeren, foreslås kompetencen til at tillade anke af underrettsdomme henlagt til landsretterne. Endvidere foreslås en udtrykkelig bestemmelse om adgang til at indbringe landsrettens afgørelse om genoptagelse eller anke for højesteret samt en bestemmelse om, at højesteret under behandling af kæremålet i stedet for genoptagelse kan tillade anke af en ellers upåankelig landsrets- eller underrettsdom.

Herefter indstiller et *flertal* (socialdemokratiets, det radikale venstres og Danmarks retsforbunds medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med de nævnte ændringer.

Et *mindretal* (venstres og det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) kan tiltræde ændringsforslagene nr. 1, 3, 4 og 6, men i konsekvens af sin stilling til forslag til lov om børns retsstilling ikke de øvrige ændringsforslag.

Ændringsforslag
til

I. forslag til lov om børns retsstilling.

Af et *flertal* (Kaj Andresen, Ditlevsen, Dupont, Ayoë Herbøl, Evald Kristensen, K. Axel Nielsen, Sofie Pedersen, Edel Saunte og Else Zeuthen), tiltrådt af *justitsministeren*.

Til § 3.

1) I 2. punktum udgår ordene „eller bidragspligtig“.

Til § 4.

2) Ordene „eller som i henhold til denne lov er anset som bidragspligtig til barnet“ udgår.

Til § 6.

3) Paragraffen affattes således:

„§ 6. Som fader til et barn uden for ægteskab anses den, der inden for avlingstiden har haft samleje med moderen, medmindre der foreligger omstændigheder, som gør det lidet sandsynligt, at han er barnets fader.

Stk. 2. Har moderen inden for avlingstiden haft samleje med flere mænd, kan en sagsøgt dog kun anses som fader til barnet, såfremt der er væsentlig større sandsynlighed for, at barnet er avlet af ham end af en anden.“

Af et *mindretal* (Søren Andersen, Vagn Bro, Hanne Budtz, Per Federspiel, Conrad Kofoed, Lorentzen, Jacob Pedersen og Erna Sørensen):

4) Paragraffen affattes således:

„§ 6. Som fader til et barn, født uden for ægteskab, anses den, som har haft samleje med moderen inden for avlingstiden, uden at der foreligger omstændigheder, som udelukker, at barnet kan være frugten heraf, og der derhos ikke findes grund til at antage, at moderen inden for avlingstiden også har haft samleje med nogen anden, som kan være barnets fader, og der heller ikke i øvrigt foreligger omstændigheder, som gør det tvivlsomt, om den sagsøgte er barnets fader.

Stk. 2. Finder retten det herefter ikke godtgjort, at nogen under faderskabssagen sagsøgt er barnets fader, bliver den eller de sagsøgte ved dommen at anse som bidragspligtig, såfremt vedkommende har haft samleje med moderen inden for avlingstiden, uden at der foreligger omstændigheder, som udelukker, at barnet kan være frugten heraf. Hvis flere sagsøgte kan anses som bidragspligtige, bliver bidragspligten at pålægge enhver af dem fuldt ud, jfr. § 19.“

Af *flertallet* under nr. 1, tiltrådt af *justitsministeren*:

Til § 7.

5) I stk. 1 udgår ordene „eller bidragspligt“.

6) I stk. 2 ændres „§ 21“ til: „§ 19“.

Af *udvalget*, tiltrådt af *justitsministeren*:

Til § 8.

7) I stk. 1 indføjes efter „mødrehjælpsinstitutionen“: „eller politimesteren (i København overpræsidenten)“.

Af *flertallet* under nr. 1, tiltrådt af *justitsministeren*:

Til § 9.

8) Ordene „eller bidragspligt“ udgår.

Til § 11.

9) I stk. 3 udgår ordene „eller bidragspligt“.

Af *udvalget*, tiltrådt af *justitsministeren*:

Til § 14.

10) I stk. 2 udgår ordene „under særlige omstændigheder“.

11) Stk. 2, sidste punktum, placeres som nyt stykke.

Af *mindretallet* under nr. 4:

Nye paragraffer.

12) Som nye paragraffer indsættes foran § 18:

„§ 00. Reglerne i §§ 14-17 finder tilsvarende anvendelse, hvor en enkelt mand i henhold til § 6, stk. 2, er anset som bidragspligtig til et barn uden for ægteskab.

§ 00. Hvis flere ved faderskabssagen er anset som bidragspligtige, fastsættes bidraget for hver af dem til det til enhver tid gældende normalbidrag, jfr. § 192 i lov om offentlig forsorg.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 14, stk. 2, 1. og 2. punktum, samt stk. 3, og § 16 finder tilsvarende anvendelse. Bidrag efter § 14, stk. 2, sidste punktum, og § 15 kan ikke pålægges disse bidragspligtige.“

Af *udvalget*, tiltrådt af *justitsministeren*:

Til § 18.

13) I stk. 1 indføjes som nyt punktum: „Betales et samlet beløb til dækning af bidragspligten, skal beløbet anbringes i overensstemmelse med reglerne om bestyrelse af umyndiges midler.“

Af *mindretallet* under nr. 4:

14) Til stk. 1 føjes som nyt punktum:

„Hvis flere ved faderskabssagen er anset som bidragspligtige, tilkommer bidragene dog det offentlige, jfr. § 24.“

15) Som nyt stk. 3 tilføjes:

„Stk. 3. Hvis flere ved faderskabssagen er anset som bidragspligtige, gælder reglerne i stk. 2 kun retten til af det offentlige at modtage det fastsatte bidrag.“

Af *flertallet* under nr. 1, tiltrådt af *justitsministeren*:

Til §§ 19 og 20.

16) Bestemmelserne udgår.

Til § 21.

17) I stk. 1 udgår ordene „eller den bidragspligtige“.

Af *mindretallet* under nr. 4:

18) Som nyt stk. 3 indføres:

„Stk. 3. Reglerne i stk. 1 gælder også, når flere ved faderskabssagen er anset som bidragspligtige, dog at bidraget til udgifterne ved fødslen og ved moderens underhold før og efter fødslen for hver af de bidragspligtige fastsættes til det til enhver tid gældende normalbidrag, jfr. § 235 i lov om offentlig forsorg.“

19) Til stk. 4 føjes som nyt punktum:

„Hvis flere ved faderskabssagen er anset som bidragspligtige, tilkommer bidragene dog det offentlige, jfr. § 24.“

Nye paragraffer.

20) Som nye paragraffer indsættes foran § 22:

„§ 00. Bidrag, der i medfør af § 6, stk. 2, 2. punktum, er pålagt flere personer som bidragspligtige til et barn uden for ægteskab eller dets moder, indkræves gennem landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg, der fører nøjagtig oversigt over samtlige disse bidragspligtige.“

Stk. 2. Når et bidrag ikke betales i rette tid, tilstiller landsnævnet — for så vidt angår bidrag til et barns underhold efter indhentet oplysning om, at barnet stadig er i live — politimesteren på den bidragspligtiges hjemsted bidragsresolutionen, hvor-

efter politimesteren drager omsorg for, at bidraget afkræves den bidragspligtige og eventuelt inddrives hos ham i overensstemmelse med reglerne i lov nr. 133 af 7. maj 1937 om inddrivelse og sikring af underholdsbidrag. Når inddrivelsen er afsluttet, tilbagesender politimesteren bidragsresolutionen og indbetaler det eventuelt indgæede beløb til landsnævnet. Er den bidragspligtiges hjemsted København, sker afkrævningen og inddrivelsen gennem magistraten efter foranstående regler.

Stk. 3. Sker der nogen ændring med hensyn til normalbidraget for barnets opholdssted, foretager landsnævnet af sig selv en tilsvarende ændring i det bidrag, der påhviler de bidragspligtige.

Stk. 4. Landsnævnet drager omsorg for, at bidragspligten i de i § 21 omhandlede tilfælde gøres gældende i boet efter en afdød bidragspligtig eller over for dennes i uskiftet bo hensiddende enke.

§ 00. Udbetaling af bidrag sker i tilfælde, hvor flere ved faderskabssagen er anset som bidragspligtige, gennem det sociale udvalg i den bidragsberettigedes opholdskommune. Er betingelserne i kap. XV A. og §§ 235-237 i lov om offentlig forsorg opfyldt, udbetaler udvalget bidraget forskudsvis, og der skal da straks til landsnævnet indsendes meddelelse herom samt — for så vidt angår bidrag til et barns underhold — leveattest for barnet. Kan i medfør af lov om offentlig forsorg § 194 kun en del af normalbidraget forskudsvis udbetales, indberetter udvalget til landsnævnet, hvor stort et beløb der er udbetalt, og indsender leveattest; udvalget må i dette tilfælde ikke udbetale yderligere bidrag, forinden det fra landsnævnet har modtaget meddelelse om, at de bidragspligtige har indbetalt et højere beløb end det forskudsvis udbetalte bidrag, i hvilket fald udvalget må udbetale det overskydende beløb, dog højst forskellen mellem normalbidragets fulde grundbeløb og det forskudsvis udbetalte beløb. Er betingelserne for forskudsvis udbetaling ikke opfyldt, indberetter udvalget til landsnævnet, at der er fremsat begæring om udbetaling, og indsender leveattest, men bidraget må ikke udbetales, forinden udvalget fra landsnævnet har modtaget meddelelse om, at bidraget er indgået fra de bidragspligtige.

Stk. 2. De af kommunerne i henhold til stk. 1 afholdte udgifter refunderes fuldt ud af staten efter de i lov om offentlig forsorg givne regler om statsrefusion.

Stk. 3. De i henhold til § 23 til landsnævnet indbetalte bidrag indgår i en særlig fond, der forvaltes af landsnævnet. Bidrag, der i henhold til stk. 1 er udbetalt til et barn eller dets moder, afholdes af fondens midler, såfremt det er indgået fra de personer, der ved faderskabssagen er anset som bidragspligtige over for vedkommende barn eller moder. I øvrigt vil fondens midler efter socialministerens bestemmelse være at anvende til formål vedrørende børneforsorgen i almindelighed.

Stk. 4. Af bidragsfondens midler kan landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg efter ansøgning fra moderen eller den, der skal varetage barnets tarv, yde de i § 15 omhandlede bidrag til børn, for hvis vedkommende flere ved faderskabssagen er anset som bidragspligtige. Under særlige omstændigheder kan der endvidere ydes disse børn de i § 14, stk. 2, sidste punktum, omhandlede bidrag.

Stk. 5. Socialministeren træffer de nærmere bestemmelser om kommunernes regnskabsaflæggelse og om bidragsfondens forvaltning samt om indbetaling fra fonden til statskassen af indgåede bidrag.

Af *flertallet* under nr. 1, tiltrådt af *justitsministeren*:

Til § 24.

21) I stk. 2 indføres efter 3. punktum:
„Reglerne i §§ 14-18 finder anvendelse, også hvor en enkelt mand i henhold til den tidligere gældende lovgivning er anset som bidragspligtig til barnet.“

Af *mindretallet* under nr. 4:

22) I stk. 3 udgår ordene „I tilfælde, hvor flere er anset som bidragspligtige til et barn uden for ægteskab, og“.

Af *flertallet* under nr. 1, tiltrådt af *justitsministeren*:

23) I stk. 3 ændres „§ 2“ til: „§§ 2 og 26“.

II. forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje. (Faderskabssager).

Til § 1.

Af *justitsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

1) Efter løbe-nr. 2 tilføjes som nyt løbe. nr.: „Til § 423 føjes som nyt stk.: „For faderskabssager gælder reglerne i § 456 r.““

Af et *flertal* (Kaj Andresen, Ditlevsen, Dupont, Ayoë Herbøl, Evald Kristensen, K. Axel Nielsen, Sofie Pedersen, Edel Saunte og Else Zeuthen), tiltrådt af *justitsministeren*:

2) I § 456 a, stk. 1, udgår ordene „eller bidragspligt“.

Af *udvalget*, tiltrådt af *justitsministeren*:

3) I § 456 a, stk. 2, udgår 2. og 3. punktum.

4) § 456 g, 2. punktum, erstattes af følgende:

„Er der under sagen spørgsmål om, hvorvidt et barn er ægtebarn, skal der altid beskikkes advokat for barnet. Endvidere skal beskikkelse for sagsøgte altid ske, når der efter offentlig indstævning eller i tilfælde, hvor den opgivne fader er død, ikke gives møde af sagsøgte eller dødsboet.“

Af *flertallet* under nr. 2, tiltrådt af *justitsministeren*:

5) I § 456 r, stk. 3, udgår ordene „eller den bidragspligtige“.

Af *justitsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

6) § 456 r, stk. 4, sidste punktum, erstattes af følgende:

„Under de i 1. punktum angivne betingelser kan landsretten endvidere tillade anke af en ellers upåankelig underrettsdom. Landsrettens afgørelse i henhold til foranstående bestemmelser kan påkæres til højesteret i overensstemmelse med reglerne i kapitel 37. Ved afgørelse af kæremålet kan højesteret i stedet for genoptagelse tillade anke af en ellers upåankelig dom.“

Til § 2.

Af *flertallet* under nr. 2, tiltrådt af *justitsministeren*:

7) Stk. 1, 3. punktum, affattes således:
„Loven finder kun anvendelse på sager

vedrørende børn, der fødes efter lovens ikrafttræden, dog at bestemmelsen i § 456 r også finder anvendelse på sager om børn født før lovens ikrafttræden, herunder sager om børn, for hvis vedkommende én eller flere mænd er anset som bidragspligtige.“

Søren Andersen.	Kaj Andresen, formand.	Vagn Bro.	Hanne Budtz.	Ditlevsen.
Dupont.	Per Federspiel.	Ayoë Herbøl.	Conrad Kofoed.	
Evald Kristensen.	Lorentzen.	K. Axel Nielsen.	Jacob Pedersen.	
Sofie Pedersen.	Edel Saunte.	Erna Sørensen.	Else Zeuthen, næstformand.	